

СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ

За визначенням видатного французького вченого у галузі цивільного та фінансового права Франції Поля Марі Годме до публічних фінансів входять:

- 1) централізовані фінанси (фінанси держави), які зосереджуються у бюджеті країни і формуються за рахунок надходжень від податків, державних позик та інших видів доходів, і витрачаються у централізованому порядку, включаючи дотації місцевим органам, автономним державним організаціям;
- 2) місцеві фінанси, якими розпоряджаються місцеві органи самоуправління – департаменти, комуни, муніципалітети;
- 3) соціальне страхування та соціальна допомога.

Публічні фінанси – система економічних відносин, що виникають у процесі формування, розподілу та використання грошових фондів, необхідних для виконання завдань та функцій держави, органів місцевого самоврядування, інших фондів, визначених державою публічними, та необхідних для забезпечення та задоволення суспільних потреб, а також пов'язані зі здійсненням контролю за ефективним і цільовим використанням цих фондів коштів [1, с. 34].

Публічні фінанси – це система суспільних відносин, що пов'язані з формуванням, розподілом, перерозподілом, акумулюванням, використанням публічних коштів, контролем за ними, з приводу надання доступу та користування суспільними благами, задоволення громадських потреб, шляхом реалізації делегованих повноважень у громадянському суспільстві.

Фінанси як економічна категорія – це сукупність економічних відносин, які виникають між державою, фізичними та юридичними особами з приводу розподілу

та перерозподілу ВВП, а в окремих випадках й національного багатства держави, з метою формування фінансових ресурсів для забезпечення розвитку суспільства [2, с. 15].

Склад бюджетного законодавства:

- Конституція України
- Бюджетний Кодекс
- Закон про Державний бюджет України
- інші закони, що регулюють бюджетні відносини
- нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, прийнятих на підставі і на виконання Бюджетного кодексу та інших законів України
- нормативно-правові акти органів виконавчої влади, прийнятих на підставі і на виконання Бюджетного Кодексу, інших законів України та нормативно-правових актів Уряду
- рішення про місцевий бюджет.

В умовах глобалізації економіки наявність ефективної системи управління публічними фінансами має фундаментальне значення для забезпечення стабільності фінансової системи, стійкості національної економіки, фінансової безпеки та сталого економічного зростання.

Сучасна система публічних фінансів в Україні включає такі ланки:

- публічні фінанси держави - складаються із суспільних відносин, які виникають з приводу утворення, управління, розподілу (перерозподілу) та використання публічних фондів коштів держави;
- публічні фінанси місцевого самоврядування - складаються із суспільних відносин, які виникають з приводу утворення, управління, розподілу (перерозподілу) та використання публічних фондів коштів місцевого самоврядування всіх видів;
- публічні фінанси суспільного (соціального) призначення - складаються із суспільних відносин, які виникають з приводу утворення, управління, розподілу (перерозподілу) та використання публічних фондів коштів, за рахунок яких

задовольняються суспільні (соціальні) інтереси, визнані державою або органами місцевого самоврядування, та які не є державною чи комунальною власністю.

Матеріальною основою системи публічних фінансів України є такі публічні фонди коштів:

- 1) публічні фонди коштів держави;
- 2) публічні фонди коштів місцевого самоврядування;
- 3) публічні фонди коштів, за рахунок яких задовольняються суспільні інтереси, визнані державою або органами місцевого самоврядування, та які не є державною чи комунальною власністю.

До публічних фондів коштів держави в Україні належать:

- 1) Державний бюджет України, включаючи кошти спеціального фонду Державного бюджету України, у тому числі Фонд України соціального захисту інвалідів, що формується та витрачається відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів»;

- 2) державні позабюджетні фонди:

- Пенсійний фонд України;
- Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, який утворюється за рахунок обов'язкових відрахувань комерційних банків згідно із законодавством України;
- інші позабюджетні грошові фонди, кошти яких є державною власністю та які утворюються відповідно до законодавства;

- 3) спеціальні фонди грошових коштів і резерви Національного банку України та інших кредитних організацій, які засновані на праві державної власності;

- 4) фонди коштів державних підприємств, установ та організацій.

До публічних фондів коштів місцевого самоврядування в Україні належать такі фонди коштів:

1. бюджети місцевого самоврядування, включаючи спеціальні бюджетні фонди цільового призначення;
2. позабюджетні фонди органів місцевого самоврядування;
3. фонди грошових коштів комунальних банків, якщо їх статутний капітал утворюється за рахунок коштів місцевого самоврядування;

4. фонди коштів комунальних (муніципальних) підприємств, установ та організацій.

До публічних фондів коштів соціального призначення, які не є державною чи комунальною власністю та за рахунок яких задовольняються суспільні інтереси, визнані державою, в Україні належать:

1) публічні солідарні фонди коштів обов'язкового соціального страхування, а саме:

- Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття;

- Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;

- Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

2) публічні накопичувальні фонди коштів обов'язкового соціального страхування, а саме: недержавні пенсійні фонди, через які здійснюється накопичення, інвестування, розподіл та використання коштів обов'язкового державного накопичувального пенсійного страхування (коштів другого рівня пенсійної системи).

Список використаних джерел

1. Гончаренко М. Теоретичні підходи до визначення сутності та функцій публічних фінансів. *Актуальні проблеми державного управління*. 2020. № 1(57). С. 33-43.

2. Музиченко Г. В., Коляда Т. А. Публічні фінанси: навч. посібник. Одеса : Вид-во «Університет Ушинського», 2022. 100 с.